

Аб словах «СЪВЕТ» І СЪВЯТЛО»

Жывая беларуская мова разрожняе словы «сьвет» і «святло». «Маной сьвет прайдзеш, але назад ня вернешся». «Як сьвет сьветам — ня быў пан мужыку братам». «Сьвет клінам зышоўся». «Сарока хвастом сьвет запаліла». «Сьвятло і ў цемры сьвеціць». «Запалі сьвятлом». «Сьвятло сьвеціць, цяпло грэем». У слоўніку Насовіча (676 б.): *Сьвятло* — с. р. 1) *Агонь. Пара сьвятло вздуваць. У вас ешце сьветла не зажгігалі (рус. зам. — «запаллялі»)*. *Сьвятло погасілі*. 2) *Зрок. Другі год, як сьвятло я поцерав (рус. зам. «утраціў»)*.

У беларускай мове слова «святло» служыць для абазначэння зьявы, спроціглай цемні; яно раўназначна лацінскаму *lux*, нямецкаму *Lichtenschein*, царкоўнаславянскаму і расійскаму *свет*.

Слова ж *сьвет* ужываецца выключна ў значэнні лацінскага *tundus*, нямецкага *Welt*, царкоўнаславянскага і расійскага *мир, вселенная*. У даным здарэнні наша мова не стаіць адасобненай: у большасці славянскіх народаў слова *сьвет* ужываецца ў значэнні *tundus*: у баўгараў — *свят*, у сэрбаў *свијет*, у харватаў — *svijet*, у харутанцаў — *svet*, у славакаў — *svet*, у палякаў — *świat*, у чэхаў — *svět*, у украінцаў — *світ*.

Назоў *tundus* і *terra habita* сьветам злажыўся ў дагістарычныя часы разьвіцця нашай мовы. Назоў жа *lux*'а сьвятлом — яшчэ старэйшая зьява: яе, мабыць, трэба аднясці ў праславянскую эпоху.

Гэтакім чынам ясна, што ўжываньне ў пісьменнасці і ў паточнай мове слова «сьвет» у значэнні *lux*, — гэта грубы барбарызм.

В. Л. Аб словах «сьвет» і сьвятло» // Узвышша. 1927. № 5. С. 197.